

ВАСИЛЕНКО Антоніна, к. е. н., доцент кафедри фінансів КНТЕУ

ПОДАТКОВЕ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СТРАХУВАННЯ

Висвітлено проблеми податкового регулювання розвитку класичного страхування в Україні. Проаналізовано положення Податкового кодексу України щодо оподаткування прибутку страхових компаній. Обґрунтовано зміни до чинного податкового законодавства, спрямовані на посилення стимулюючого впливу податкових важелів розвитку страхового ринку з урахуванням інтересів усіх суб'єктів суспільних відносин.

Ключові слова: Податковий кодекс України, податок на прибуток підприємств, страховий ринок, ухилення від оподаткування.

Трансформація економіки України, активізація інвестиційних та інноваційних процесів, міжнародних зв'язків підвищують роль страхування у фінансовій системі. Визначальним чинником розвитку страхового ринку України з моменту набуття нею незалежності залишається роль держави. Маючи у своєму розпорядженні широкий спектр інструментів прямої та непрямої дії, вона здатна стимулювати або стримувати окремі процеси та явища. Одним із найбільш ефективних методів державного регулювання є податки, чільне місце серед яких належить податку на прибуток підприємств.

© Василенко А., 2012

Серед вітчизняних науковців і практиків, які присвятили свої дослідження питанням оподаткування страхових компаній, слід відзначити праці О. Островерхої [1; 2], О. Кисельової [3], О. Квасовського, М. Стецько [4], О. Сосіса, О. Машаро [5]. Проблеми розвитку страхового ринку України, функціонування його класичного сегменту розглядаються у роботах В. Базилевича [6], О. Гаманкової [7], М. Клапківа [8], О. Кірімова [9] та ін. Однак багатоаспектність впливу податків на всі напрями діяльності страхових компаній вимагає подальшого наукового опрацювання та осмислення змін, внесених Податковим кодексом України до оподаткування прибутку страхових компаній.

Метою статті є обґрунтування напрямів подальшого реформування прибуткового оподаткування страхових компаній як складової системи державного регулювання страхової діяльності з урахуванням інтересів суб'єктів суспільних відносин.

Аксіомою економічної теорії з питань державного регулювання є поєднання економічних інтересів держави, бізнесу та населення. Часто вони бувають протилежними. Інтереси страхувальників впливають із сутності страхування як виду діяльності: фінансовий захист майнових інтересів. З цією метою вони сплачують страхові платежі, намагаючись їх мінімізувати, і очікують, що держава створить необхідні умови для забезпечення їх прав на отримання страхової виплати.

Інтереси страховиків дещо інші. Як комерційні структури страхові компанії зацікавлені в отриманні прибутку, використовуючи часом необґрунтовано завищені страхові тарифи (особливо це стосується добровільних видів страхування) для накопичення капіталу. Отже, інтереси страхувальників і страховиків суттєво відрізняються.

Стратегічні інтереси держави полягають у нівелюванні цих суперечностей, щоб не викликати економічну і соціальну напругу в суспільстві. Модель балансу інтересів суб'єктів суспільних відносин, розроблену автором статті, представлено на *рис. 1*. Порушення з боку держави балансу економічних інтересів у бік невиправданої лібералізації або надмірного посилення державного втручання у діяльність страховиків спричиняє негативні наслідки.

У першому випадку послаблюється контроль за дотриманням інтересів страхувальників, у другому – можливе скорочення обсягів страхової діяльності. Роль держави з позицій страховиків полягає в забезпеченні їм необхідних умов для подальшого використання фінансових ресурсів. Мається на увазі захист від конкуренції з боку зарубіжних інвесторів, збереження страхових фондів, обґрунтоване оподаткування тощо.

Рис. 1. Модель балансу інтересів суб'єктів суспільних відносин

Податкове регулювання страхової діяльності в незалежній Україні не забезпечувало цей баланс інтересів. Підходи до оподаткування постійно змінювались; визначення об'єкта оподаткування (у різні роки це був балансовий прибуток, валовий дохід, валові або чисті страхові премії) та встановлення ставок податку на прибуток мали винятково фіскальне спрямування та свідчили про брак чітких орієнтирів у державній податковій політиці. Не зупиняючись детально на початкових етапах становлення системи прибуткового оподаткування страхових компаній в Україні у 1991–1996 рр., потрібно зазначити, що, починаючи з 1997 р., страхування було віднесено до особливої сфери економіки, яка підлягає спеціальному порядку оподаткування, ідеологія якого була побудована на принципі прозорості та простоти адміністрування податку на прибуток. Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств" від 22 травня 1997 р. об'єктом оподаткування було визначено валовий дохід від страхової діяльності (крім страхування життя), який включав суму валових внесків, нагромаджених страховиком упродовж звітного періоду за договорами страхування і перестрахування ризиків на території України або за її межами. З метою перешкоджання витоків коштів за кордон через механізм перестрахування з 2005 р. було встановлено особливий порядок перестрахових операцій із нерезидентами, об'єктом оподаткування страхової діяльності виступав оподатковуваний дохід, розрахований як сума страхових платежів, одержаних (нарахованих) страховиками-ре-

зидентами протягом звітнього періоду за договорами страхування і перестрахування ризиків на території України або за її межами, зменшена на суму страхових платежів, сплачених страховиком за договорами перестрахування з резидентом.

Законом України "Про оподаткування прибутку підприємств" у редакції від 24 грудня 2002 р. було встановлено такі ставки, за якими оподатковувались окремі види діяльності страхових компаній [10]:

- доходи за договорами довгострокового страхування життя та пенсійного страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення – 0 %;
- доходи від інших видів страхування – 3 %;
- доходи від страхування та перестрахування життя у разі порушення вимог договору довгострокового страхування життя або пенсійного страхування у межах недержавного пенсійного забезпечення, в тому числі у випадку їх дострокового розірвання – 3 %;
- прибуток, отриманий з інших джерел (крім доходів від страхової діяльності), зокрема від інвестиційної діяльності – 25 %.

Така система оподаткування поставила страховиків у виняткове порівняно з іншими юридичними особами становище: це була єдина галузь, де оподатковувався не прибуток, а дохід. Різні підходи до визначення об'єкта оподаткування у страхуванні порівняно з іншими галузями економіки стали однією з основних причин існування різного роду фінансових схем (уникнення від оподаткування, виведення коштів за межі України) за участю страховиків, поглиблення сегментації страхового ринку України (класична та схемна). Для практики державного регулювання страхового ринку України актуальним є групування страховиків за метою їх основної діяльності. За цією ознакою можна виокремити три групи страхових компаній:

класичні страховики, метою яких є надання фізичним та юридичним особам страхового захисту у процесі здійснення страхування як виду підприємницької діяльності. Такі страхові компанії представляють класичний (реальний) сегмент страхового ринку;

кептивні страхові компанії, засновниками яких виступають, як правило, великі промислові підприємства, промислово-фінансові групи, що представляють певну галузь або регіон. До основних цілей, які переслідують засновники кептивів, можна віднести контроль за діяльністю страховика, можливість отримання страхового захисту за цінами, суттєво нижчими за середньоринкові, задоволення потреб у страхуванні не тільки засновників кептивної страхової компанії, а також їх партнерів та контрагентів. Кептивні страховики можуть поєднувати у своїй діяльності класичні та схемні елементи;

схемні страхові компанії створюються з метою надання послуг, які за зовнішніми ознаками мають характер страхових, однак спрямовані на задоволення потреб фізичних та юридичних осіб у фінансових схемах. Таке страхування отримало назву схемного страхування або псевдострахування (квазістрахування). Заслужує уваги позиція О. Гаманкової, яка стверджує, що розвиток вітчизняного ринку страхових послуг відбувався під впливом попиту на фінансові схеми (податкову оптимізацію, виведення капіталу за кордон), а не за рахунок ринкових механізмів та потреби у страховому захисті [7, с. 28].

Необхідно наголосити, що фінансовий інжиніринг як неklasичний напрям діяльності фінансових установ не є лише українським явищем, він має місце й у розвинених країнах. Однак, з огляду на масштаби псевдострахових операцій в Україні, можна стверджувати, що схемне страхування є проявом ухилення від сплати податків як однієї з інституційних пасток, до яких потрапила вітчизняна економіка під час ринкових перетворень.

Ознаками, що свідчать про рівень проникнення схемного страхування на страховий ринок України, можна вважати:

- незначну частку фізичних осіб у загальній кількості страховальників;
- зростання кількості страховиків за умов високої концентрації страхового ринку;
- занадто високий або низький порівняно із середньоринковим рівень страхових виплат за певними видами страхування (з огляду на їх специфіку);
- переважання до 2004 р. зовнішнього перестрахування над внутрішнім, що значною мірою було зумовлене активним використанням зарубіжних перестраховиків для виведення капіталів за кордон;
- інформаційну закритість страхових компаній, небажання оприлюднювати детальну інформацію про засновників та акціонерів, результати господарської діяльності, інвестиційну політику.

Кожна із наведених ознак дає широкі можливості для аналізу, який може бути основою ґрунтового дослідження розвитку схемного сегмента страхового ринку України. Однак у межах цього дослідження доцільно розглянути лише окремі фактори.

Популярними видами страхування, що використовуються для схемних операцій, є страхування майна від вогню, ризиків стихійних явищ та інших ризиків, страхування наземного транспорту (крім залізничного), страхування будівельно-монтажних ризиків; страхування вантажів. Однак найбільший масштаб використання у псевдостраховому бізнесі має страхування фінансових ризиків завдяки абстрактному характеру об'єкта страхування, відсутності визначення сутності

фінансового ризику та його складових у законодавстві, високій ризикованості цього виду страхування, що дозволяє встановлювати страхові тарифи на рівні 10–20 % та оптимізувати значні суми за одним договором страхування [9, с. 11]. Свідченням псевдострахового характеру страхування фінансових ризиків можна вважати надзвичайно високий рівень чистих страхових виплат упродовж 2008–2010 рр. – відповідно 104.7, 174.3, 259.2 % у той час, як середньоринковий рівень чистих виплат за ці ж роки становив: 41.0, 47.8 та 44.2 % [11; 12].

Складним і неоднозначним питанням розвитку вітчизняного страхового ринку є перестрахування. Незважаючи на певне зміцнення українського ринку страхування, сьогодні вітчизняні страхові компанії не здатні взяти на себе великі ризики. З іншого боку, запроваджена у 1997 р. особлива система оподаткування страхової діяльності створювала виняткові можливості для виведення коштів за кордон за допомогою перестрахових схем, чим активно користувалися зацікавлені кола.

Зважаючи на необхідність забезпечення інтересів страхувальників та одночасно усунення зловживання перестраховими схемами, з 1 січня 2004 р. було внесено радикальні зміни до оподаткування страхових і перестрахових операцій зі страховиками-нерезидентами: відтепер страховикам, що бажали зменшити податкове навантаження, належало обирати партнерів з-поміж компаній, рейтинг фінансової надійності яких відповідав вимогам Нацкомфінпослуг (на той час – Держфінпослуг). Упродовж 2004–2007 рр. ставки податку за операціями із нерезидентами тричі змінювались: з 1 січня 2004 р. – 15 % від суми сплачених страхових (перестрахових) платежів, з 1 жовтня 2004 р. – 3 % і, нарешті, з 1 січня 2007 р. до набуття чинності Податковим кодексом України (далі – ПКУ) у частині оподаткування прибутку підприємств страхові компанії за свій рахунок сплачували податок на прибуток при операціях із нерезидентами за такими ставками:

0 % – доходи страховиків або перестраховиків-нерезидентів від страхування або перестрахування ризиків у разі укладення договорів страхування та перестрахування, рейтинг фінансової надійності (стійкості) яких відповідав вимогам, установленим центральним органом виконавчої влади з регулювання ринків фінансових послуг;

12 % – доходи страховиків або перестраховиків-нерезидентів від страхування або перестрахування ризиків, рейтинг фінансової надійності (стійкості) яких не відповідав вимогам, установленим центральним органом виконавчої влади з регулювання ринків фінансових послуг, 12 % від суми таких виплат за власний рахунок у момент здійснення перерахування цих виплат.

Зміни підходів до оподаткування перестрахових операцій відразу позначились на структурі перестрахування та розмірі валових і чистих страхових премій (рис. 2).

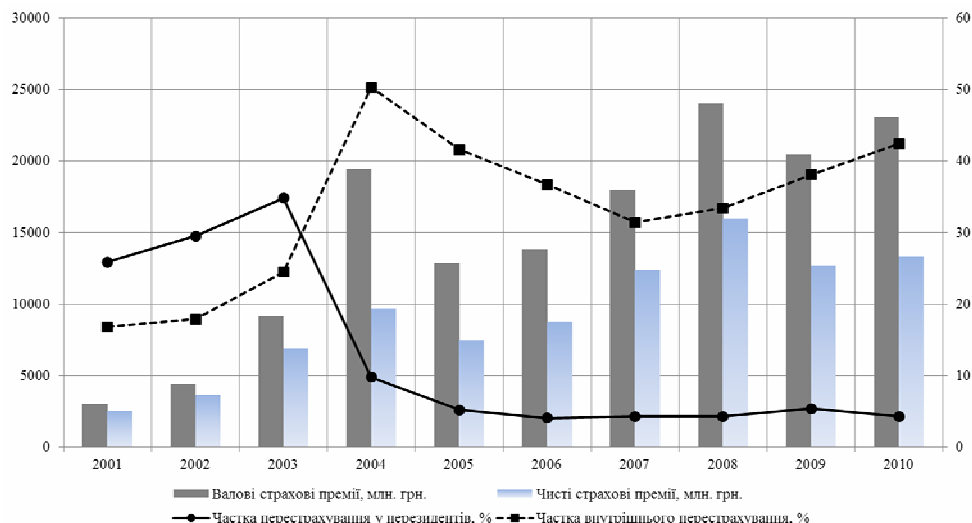

Рис. 2. Динаміка показників діяльності щодо перестраховування ризиків за 2000–2010 рр.
(Складено за даними Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг)

Якщо упродовж 2001–2003 р. частка перестраховиків-нерезидентів коливалась у межах 26–35 %, то у 2004 р. відбулось стрибкоподібне зменшення частки нерезидентів і зростання частки резидентів у перестраховуванні: відповідно 9.8 % та 50.3 %. Аналогічний характер мала зміна обсягу страхових премій, яка красномовно відображає масштаби схемних операцій на вітчизняному страховому ринку до 2005 р.

Отже, можна стверджувати, що пільгове оподаткування ризикових видів страхування у поєднанні з відсутністю дієвого механізму протидії масштабним зловживанням участі страхових компаній у схемах із приховування доходів та відмивання коштів призвело до ігнорування інтересів бюджету, зниження зацікавленості у розробці ефективної стратегії страхової та інвестиційної діяльності, що не може сприяти поліпшенню податкової культури.

Означені проблеми тривалий час були предметом дискусії багатьох науковців і практиків. Довгоочікувані зміни знайшли втілення у нормах прийнятого 2 грудня 2010 р. Податкового кодексу України, яким страховиків переведено на загальну систему оподаткування прибутку із застосуванням перехідного періоду, протягом якого діють (з певними корективами) норми попереднього законодавства.

Діяльність страхових компаній оподатковується за такими основними ставками:

- 0 % – прибуток від довгострокового страхування життя та пенсійного страхування, здійснюваного в межах недержавного пенсійного забезпечення за умови, що договір відповідає вимогам, встановленим п. 14.1.52 ПКУ;

- 16 % – прибуток, у тому числі інвестиційний прибуток від розміщення коштів за договорами довгострокового страхування життя. При цьому ПКУ передбачає поступове зниження базової ставки податку на прибуток: з 1 січня 2012 р. по 31 грудня 2012 р. включно – 21 %, з 1 січня 2013 р. по 31 грудня 2013 р. включно – 19 %, з 1 січня 2014 р. – 16 % [13].

При здійсненні страхових (перестрахових) платежів (виплат) на користь нерезидентів, страхові компанії за власний рахунок сплачують:

- 0 % – за договорами з обов'язкових видів страхування, за якими страхові виплати (відшкодування) здійснюються на користь фізичних осіб – нерезидентів; за договорами системи "Зелена карта"; якщо договір страхування (перестраховування) укладено зі страховиком (перестраховиком-нерезидентом, рейтинг фінансової надійності якого відповідає вимогам Нацкомфінпослуг; за договорами перестраховування з обов'язкового страхування цивільної відповідальності оператора ядерної установки за шкоду, що може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту;

- 4 % – за договорами страхування ризиків за межами України, за якими страхові виплати (відшкодування) здійснюються на користь нерезидентів (крім ризиків, що оподатковуються за ставкою 0 %);

- 12 % – інші випадки.

Таким чином, Кодексом у цілому збережено диференційований підхід до операцій з нерезидентами, пільговий характер оподаткування страхування життя (за умови, якщо такі договори відповідають вимогам ПКУ), унормовано прибуток страхової компанії як об'єкта оподаткування, визначено перелік доходів і витрат, що враховують особливості страхової діяльності (*рис. 3*).

Враховуючи складність швидкого переходу на загальну систему оподаткування як для платників, так і для податкових органів, у ПКУ передбачено перехідний період (з 1 квітня 2011 р. по 31 грудня 2012 р.). Страховики, які отримують доходи від провадження страхової діяльності (крім діяльності з виконання договорів довгострокового страхування життя та пенсійного страхування в межах недержавного пенсійного забезпечення, а також від діяльності, що не пов'язана зі страхуванням), щокварталу сплачують не податок на прибуток, а 3-відсотковий податок із суми валових страхових платежів, одержаних (нарахованих) страховиками-резидентами протягом звітного періоду за договорами страхування, співстрахування й перестраховування ризиків на території України або за її межами. За результатами двох звітних періодів (2011 та 2012 звітний рік) страховики розраховуватимуть розмір податку на прибуток без його сплати до бюджету.

Доходи страхової компанії	Витрати страхової компанії
1. Доходи, зазначені у ст. 135–136 ПКУ 2. Доходи від страхової діяльності (ст. 156.1.1 ПКУ): - страхові платежі за договорами страхування та співстрахування, зменшені на суму премій, переданих у перестрахування; - зменшення суми страхових резервів на кінець звітного періоду порівняно зі сформованими резервами на кінець попереднього періоду; - інвестиційний дохід від розміщення коштів резервів зі страхування життя; - курсові різниці від перерахунку утворених у валюті страхових резервів і активів, якими вони представлені (крім резервів із довгострокового страхування життя); - доходи від реалізації права регресної вимоги; - винагороди та тантьєми за договорами перестрахування; - інші доходи	1. Витрати, зазначені у ст. 138–139 ПКУ 2. Витрати, нараховані при здійсненні страхової діяльності (ст. 156.1.2 ПКУ): - збільшення суми страхових резервів на кінець звітного періоду порівняно зі сформованими резервами на кінець попереднього періоду; - страхові виплати (відшкодування), у тому числі виплата ренти, анuitетів, пенсій; - аквізиційні витрати; - винагорода страховим агентам, страховим і перестраховим брокерам; - винагорода та тантьєма за договорами перестрахування, співстрахування; - оплата асистансу, актуаріїв, медиків, детективів, інших фізичних осіб за послуги, пов'язані зі страховою діяльністю; - вартість ліцензій на ведення страхової діяльності; - курсові різниці від перерахунку утворених у валюті страхових резервів та активів, якими вони представлені (крім резервів з довгострокового страхування життя); - інші витрати, пов'язані зі страховою діяльністю

Рис. 3. Склад доходів та витрат страхової компанії, що враховуються при визначенні оподатковуваного прибутку

Ефективність застосування у перехідний період оподаткування валових премій без зменшення на суму внутрішнього перестрахування видається сумнівною. Метою такого підходу є боротьба зі схемним страхуванням, яке може активізуватись після зняття відповідно до ПКУ з 1 квітня 2011 р. обмеження на включення страхових премій, сплачених за договорами страхування, до витрат платників податків. Підвищення податкового тиску потенційно може як спровокувати перехід частини страховиків у тінь і зменшення податкових платежів, незважаючи на не менш ніж подвійний характер оподаткування страхових премій, так і дати поштовх процесам злиття та поглинання, підвищенню капіталізації вже існуючих страховиків для забезпечення можливості залишати більший обсяг ризиків на власному утриманні.

Аналіз основних положень ПКУ щодо оподаткування прибутку страхових компаній свідчить, що нова система забезпечила головне –

усунула підстави для податкової оптимізації за допомогою страхування. Однак існують і певні недоліки. Зокрема, включення у повному обсязі інвестиційного доходу від розміщення коштів резервів зі страхування життя до складу оподаткованого прибутку є передчасним з огляду на поточний стан галузі та обмеженість можливостей отримання прибутку від інвестування на вітчизняному фінансовому ринку. У страхуванні життя прибутковість інвестицій є однією з умов залучення коштів страхувальників, оскільки інвестиційна складова договорів страхування буває важливіша для клієнтів, ніж суто ризикова.

Окремі автори відзначають складність нової системи прибуткового оподаткування як недолік. Поділяючи думку О. Квасовського, що перехід страхових компаній на загальну систему оподаткування прибутку збільшить витрати на адміністрування податку (інформаційно-консультаційне обслуговування, перепідготовка податкових інспекторів тощо) та адміністративні витрати страхових компаній (заміна програмного забезпечення, оплата послуг бухгалтерів та юристів, вартість практичних семінарів) [4, с. 61], важко погодитися щодо оцінки його як однозначно негативного наслідку. Зростання у короткостроковій перспективі витрат на адаптацію до нового податкового середовища цілком кореспондує зі стратегічною метою держави – сприяння розвитку класичного страхового ринку. Страхування – складний і наукоємний бізнес, що природно вимагає відповідного рівня кваліфікації як від фахівців і керівників страхових компаній, так і від представників органів державної влади. Крім того, необхідно усвідомлювати, що перехід страхових компаній на оподаткування прибутку здійснюється за несприятливих для страхового бізнесу макроекономічних умов, і зниження податкових надходжень від страховиків буде спричинене не тільки виходом з ринку схемних та кептивних компаній, а й загальним падінням ефективності страхових та інвестиційних операцій.

Отже, щоб прискорити витіснення зі страхового ринку України схемних операцій можна запропонувати для тих видів майнового страхування, які традиційно використовуються для податкової оптимізації (зокрема, страхування фінансових ризиків) додатково запровадити податок на чисті премії за підвищеною ставкою – 2–4 %. Такий підхід не суперечить зарубіжному досвіду і забезпечує реалізацію інтересів бюджету. У багатьох країнах прямий податок на прибуток страхових компаній доповнюється певними видами податку на страхову діяльність, що виконує роль альтернативи ПДВ або фіскального запобіжника. Однак потрібно наголосити, що визначення ставки, за якою оподатковуватимуться страхові премії, повинно здійснюватись на підставі ретельних розрахунків.

Наслідки переходу на оподаткування прибутку (з урахуванням запропонованих модифікацій) доцільно проаналізувати за допомогою матриці (*таблиця*), яка дозволяє оцінити відповідність обраної моделі

оподаткування інтересам суб'єктів суспільних відносин. З урахуванням значної розбіжності у цілях та особливостях діяльності представників класичного та схемного сегментів страхового ринку, здійснено їх розмежування.

Матриця вибору системи оподаткування прибутку страхових компаній на основі балансу інтересів суб'єктів суспільних відносин

	Оподаткування страхових премій за єдиною ставкою та прибутку від інших видів діяльності за базовою ставкою	Оподаткування прибутку від усіх видів діяльності за базовою ставкою	Одночасне оподаткування прибутку від усіх видів діяльності за базовою ставкою та страхових премій за диференційованими ставками
Держава	–	+	+
Страховальники	–	+	+
Страхові компанії (класичні)	–	+	+/-
Страхові компанії (схемні)	+	–	–

У ході дослідження виявлено, що оподаткування страхових премій вигідне лише псевдостраховим організаціям. Інтерес страховальників, що полягає в отриманні якісного страхового захисту майнових інтересів, може бути реалізований тільки на розвиненому конкурентному ринку реального страхування. У цьому контексті баланс інтересів держави, страховиків і страховальників найбільшою мірою забезпечують ті моделі, в основі яких лежить оподаткування прибутку. Оскільки частина страхових послуг зі схемних видів страхування спрямована на надання реального захисту, такі страховики будуть мати вищий податковий тиск, однак це є необхідною платою за очищення ринку від схемних операцій та, в кінцевому підсумку, підвищення довіри страховальників до інституту страхування.

До закінчення перехідного періоду перед державою, страховиками, представниками наукових кіл стоїть низка завдань, від успішності вирішення яких залежатиме час, необхідний для реалізації якісних змін у структурі страхового ринку:

- аналіз даних податкових декларацій з податку на прибуток страхових компаній за 2011–2012 рр. у контексті показників розвитку страхового ринку за цей період із метою визначення податкового навантаження на страхові компанії та можливого корегування окремих елементів нової системи оподаткування. Зокрема, слушною є пропозиція повністю включати резерв збитків до складу витрат страховиків [2, с. 389];
- розробка підзаконних актів, які конкретизуватимуть і роз'яснюватимуть норми ПКУ;

- забезпечення партнерських відносин між податківцями та платниками при наданні консультацій;
- проведення заходів із підвищення кваліфікації працівників державної податкової служби;
- затвердження інструкції зі складання декларації з податку на прибуток для страховика.

Отже, дослідження моделей оподаткування прибутку страхових компаній та їхнього впливу на стан класичного страхового ринку показало, що запроваджена Податковим кодексом України система оподаткування прибутку страхових компаній має значний потенціал сприяння розвитку класичного сегменту вітчизняного страхового ринку. Успіх проведеної податкової реформи залежатиме від системного, науково обґрунтованого підходу до подальшого вдосконалення норм податкового законодавства та партнерських відносин між державою та страховиками.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Островерха Р. Е.* Прибуткове оподаткування страхових компаній: досвід та напрямки удосконалення / Р. Е. Островерха // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. — 2009. — Вип. 113–114. — С. 81–84.
2. *Островерха Р. Е.* Прибуток страхових компаній та порядок його формування / Р. Е. Островерха // Зб. наук. пр. Нац. ун-ту державної податкової служби України. — 2011. — № 1. — С. 384–393.
3. *Кисельова О. М.* Концептуальні підходи щодо оподаткування страхової діяльності / О. М. Кисельова // Формування ринкових відносин в Україні. — 2008. — № 7 (86). — С. 107–113.
4. *Квасовський О.* Проблемні аспекти прямого оподаткування страхових компаній в Україні / О. Квасовський, М. Стецько // Фінанси України. — 2011. — № 1. — С. 52–63.
5. *Сосис А.* Варианты возможны, лишь бы рынок не пострадал / А. Сосис, Е. Машаро // Финансовые услуги. — 2005. — № 4. — С. 38–42.
6. *Базилевич В. Д.* Сучасна парадигма страхування: сутність і протиріччя / В. Д. Базилевич // Фінанси України. — 2007. — № 9. — С. 42–50.
7. *Гаманкова О. О.* Псевдострахові операції та їх вплив на формування ринку страхових послуг України / О. О. Гаманкова // Фінанси, облік і аудит: зб. наук. пр. — 2009. — Вип. 13. — Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Foa/2009_13/13_04.pdf.
8. *Клапків М. С.* Витоки національного страхового ринку України : монографія / М. С. Клапків, Ю. М. Клапків. — Т. : Карт-бланш, 2003. — 275 с.
9. *Кірімов О.* Схеми та фінансовий інжиніринг на страховому ринку України / О. Кірімов // Страхова справа. — 2010. — № 4 (40). — С. 10–14.
10. *Про внесення змін до Закону України "Про оподаткування прибутку підприємств"*: Закон України від 24 груд. 2002 р. № 349-IV.
11. *Підсумки діяльності страхових компаній у 2009 році.* — Режим доступу : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/sk_2009.pdf.

12. Підсумки діяльності страхових компаній у 2010 році. — Режим доступу : http://www.dfp.gov.ua/fileadmin/downloads/dpn/sk_2010.pdf.
13. Податковий кодекс України від 2 груд. 2010 р. № 2755-VI.

Стаття надійшла до редакції 20.02.2012.

Василенко А. Налоговое стимулирование развития страхования. Рассмотрены проблемы налогового регулирования развития классического страхования в Украине. Проанализированы положения Налогового кодекса Украины относительно налогообложения прибыли страховых компаний. Обоснованы изменения к действующему налоговому законодательству, направленные на усиление стимулирующего влияния налоговых рычагов развития страхового рынка с учетом интересов всех субъектов общественных отношений.

Ключевые слова: Налоговый кодекс Украины, налог на прибыль предприятий, страховой рынок, уклонение от налогообложения.

Vasylenko A. The tax stimulation of the development of insurance. The article is devoted to the problems of the tax regulation of classic insurance market development in Ukraine. Positions of the Internal Tax code of Ukraine regarding income taxation of insurance companies are analyzed. Changes to the current tax legislation, directed on strengthening of stimulant influence of tax levers of insurance market development considering interests of all subjects of public relations are grounded.

Key words: Tax code of Ukraine, income taxation of enterprises, insurance market, tax evasion